สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิจัยการสื่อสาร

ชาลิสา มากแผ่นทอง

B0050776
ห้องสมุดวพบ.นครราชสีมา

สารบัญ

คำนำ
สารบัญ
สารบัญรูป
สารบัญตาราง
ส่วนที่ 1 พื้นฐานการวิจัยการสื่อสาร 1
บทที่ 1 การวิจัยคืออะไร 3
มนุษย์เราทำวิจัยกันตลอดเวลา 3
การวิจัยในชีวิตประจำวันต่างจากการวิจัยเชิงวิชาการอย่างไร 4
การวิจัยคืออะไร 6
การวิจัยเชิงสังคมศาสตร์และการวิจัยการสื่อสาร 8
รากฐานการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ 9
รากฐานการวิจัยเชิงปริมาณ 10
รากฐานการวิจัยเชิงคุณภาพ 12
การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการให้เหตุผล
เชิงนิรนัยและอุปนัย 14
ตรรกะเชิงนิรนัยกับการวิจัยเชิงปริมาณ 15
ตรรกะเชิงอุปนัยกับการวิจัยเชิงคุณภาพ 15
การผสมผสาน : ตรรกะเชิงนิรนัยและอุปนัยในการวิจัย 16
ความแตกต่างระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ 17
สรุป 18
บทที่ 2 หัวใจหลักของการทำวิจัย 19
การตั้งประเด็นปัญหาการวิจัย 20
การเลือกหัวข้อวิจัยที่ดี 22
กรอบความคิดหลักหรือแนวคิดรวบยอด 25
กรอบแนวคิดเฉพาะกิจ 27
คำนิยามแนวคิดเชิงปฏิบัติการ 28
ทฤษฎี 28
องค์ประกอบของทฤษฎี 29
คำถามการวิจัย 32
คำถามการวิจัยกับงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ 33
การตั้งคำถามการวิจัย 33

ลักษณะของคำถามการวิจัยที่ดี 34
สมมติฐานการวิจัย 36
การยอมรับและตั้งรับข้อจำกัดและความผิดพลาดในงานวิจัย 38
สรุป 42
บทที่ 3 การทบทวนวรรณกรรมเพื่อการวิจัย 43
แหล่งข้อมูลสำหรับการทบทวนวรรณกรรม 44
วารสารเชิงวิชาการ 44
ตำรา หนังสือ และวิทยานิพนธ์ 45
แหล่งข้อมูลออนไลน์ 46
เทคนิคและกลยุทธ์การทบทวนวรรณกรรม 48
เทคนิคการทบทวนวรรณกรรมจากบทความวิจัยเชิงวิชาการ 48
เทคนิคการทบทวนวรรณกรรมจากหนังสือหรือตำรา 48
กลยุทธ์การทบทวนวรรณกรรมหลายหัวข้อพร้อม ๆ กัน 48
เทคนิคการจดบันทึกข้อมูลสำหรับการทบทวนวรรณกรรม 49
วิธีการเขียนและเรียบเรียงวรรณกรรม 49
วิธีการเขียนทบทวนวรรณกรรมในส่วนของแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 50
วิธีการเขียนทบทวนวรรณกรรมในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 52
สรุป 57
บทที่ 4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 59
วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 61
การคัดเลือกตัวอย่างแบบอาศัยหลักความน่าจะเป็น 62
การคัดเลือกตัวอย่างแบบง่าย 62
การคัดเลือกตัวอย่างแบบมีระบบ 64
การคัดเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้น 65
การคัดเลือกตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มย่อยหลายขั้นตอน 67
การคัดเลือกตัวอย่างแบบไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น 69
การคัดเลือกตัวอย่างแบบสะดวก 71
การคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง 72
การคัดเลือกตัวอย่างแบบก้อนหิมะ 72
การคัดเลือกตัวอย่างแบบโควตา 72
การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 73
สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีไม่ทราบขนาดประชากร 76
สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีทราบขนาดประชากร 79
สรุป 85

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ 87
บทที่ 5 การวิจัยเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงปริมาณ 89
การวิจัยเชิงปริมาณ 89
ตัวแปร 90
ประเภทของตัวแปร 92
ข้อมูลเชิงปริมาณ 94
ระดับข้อมูล 96
ข้อมูลระดับนามบัญญัติ 96
ข้อมูลระดับเรียงอันดับ 97
ข้อมูลระดับอันตรภาคหรือระดับช่วง 99
ข้อมูลระดับอัตราส่วน 100
มาตรวัด 101
ข้อมูลประเภทกลุ่ม 101
ข้อมูลประเภทต่อเนื่อง 101
สรุป 102
บทที่ 6 การตั้งสมมติฐานและการทดสอบทางสถิติ 103
ตัวเลขและงานวิจัยเชิงปริมาณ 104
คำถามการวิจัย 105
คุณลักษณะของคำถามการวิจัย 105
สมมติฐาน 106
องค์ประกอบของสมมติฐาน 106
ลักษณะของสมมติฐาน 107
สมมติฐานที่มีตัวแปรเพียง 1 ตัวเพื่อทดสอบการกระจาย 107
สมมติฐานที่มีตัวแปรมากกว่า 1 ตัวเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ 107
สมมติฐานที่มีตัวแปรมากกว่า 1 ตัวเพื่อทดสอบความแตกต่าง 107
สมมติฐานที่มีตัวแปรมากกว่า 1 ตัวเพื่อการคาดทำนาย 108
ประเภทของสมมติฐาน 108
สมมติฐานว่าง 108
สมมติฐานทางเลือก 109
การยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐาน 110
ระดับความเชื่อมั่น ระดับนัยสำคัญ ค่าความน่าจะเป็น และความผิดพลาดในการทดสอบสมมติฐาน 111
ระดับความเชื่อมั่น 111
ระดับนัยสำคัญ 112

ค่าความน่าจะเป็น 112
ความผิดพลาดในการทดสอบสมมติฐาน 114
ความผิดพลาดประเภทที่ 1 115
ความผิดพลาดประเภทที่ 2 115
ขอบเขตวิกฤต 115
ค่าวิกฤต 117
ประเภทของการทดสอบสมมติฐาน 117
การทดสอบสมมติฐานทางเดียว 117
การทดสอบสมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง 118
สรุป 119
บทที่ 7 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ : การวิจัยเชิงสำรวจ 121
การวิจัยเชิงสำรวจ 122
ประเภทของข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจ 122
ข้อจำกัดของการวิจัยเชิงสำรวจ 122
วิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงสำรวจ 124
เครื่องมือวิจัย 126
หลักการออกแบบเครื่องมือวิจัย 127
ความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ 130
ความเที่ยงตรง 130
ความน่าเชื่อถือ 132
การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัย 133
การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัยด้วยโปรแกรม SPSS 134
ตัวแปรหรือคำถามที่ต้องเข้ารับการทดสอบความน่าเชื่อถือ 134
วิธีการทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัย 134
Item analysis 134
Split-half analysis 135
Cronbach's Alpha 135
การเขียนรายงานผลการทดสอบเครื่องมือวิจัย 139
คำถามต่อยอด 142
สรุป 143
ส่วนที่ 3 การทดสอบทางสถิติในงานวิจัยเชิงปริมาณ 145
บทที่ 8 สถิติเบื้องต้น 147
ประชากรและตัวอย่าง 148
พารามิเตอร์และสถิติ 149

การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการวัดการกระจายข้อมูล 149
การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง 150
ค่าเฉลี่ยข้อมูล 150
ค่ามัธยฐาน 152
ค่าฐานนิยม 152
การวัดการกระจายของข้อมูล 153
พิสัย 153
ค่าความแปรปรวน 153
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 155
การหาค่าผิดปกติ 157
สรุป 158
บทที่ 9 การใช้โปรแกรม SPSS เบื้องต้น 159
แฟ้มข้อมูล SPSS 160
การเตรียมต้นฉบับแบบสอบถามสำหรับโปรแกรม SPSS 162
วิธีการเตรียมแบบสอบถาม 162
การกำหนดชื่อตัวแปรและชื่อเต็มของตัวแปร 162
การกำหนดตัวแปรย่อยและค่าให้แก่คำตอบต่าง ๆ 163
การบันทึกค่าตัวเลขลงแบบสอบถาม 164
การสร้างแฟ้มข้อมูล SPSS 165
หน้าต่างตัวแปร 165
หน้าต่างข้อมูล 168
การสร้างแฟ้มแสดงผล SPSS 169
การบันทึกแฟ้ม SPSS 170
SPSS และสถิติเชิงพรรณนา 172
การค้นหาค่าผิดปกติด้วยโปรแกรม SPSS 176
การแปลงค่าตัวแปรด้วยโปรแกรม SPSS 180
สรุป 183
บทที่ 10 สถิติแบบพาราเมตริก 185
สถิติแบบพาราเมตริกและข้อตกลงเบื้องต้น 185
สถิติ t-test กับการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม 186
ข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้ t-test 186
ประเภทของ t-test 188
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 1 กลุ่ม 188
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่สัมพันธ์กัน 190

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มเป็นอิสระจากกัน 194
การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ 199
ข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้ Bivariate correlations 199
ระดับความสัมพันธ์และสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ 200
ระดับความสัมพันธ์ 200
ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ 202
สรุป 207
บทที่ 11 สถิติแบบนอนพาราเมตริก 209
คุณลักษณะของสถิติแบบนอนพาราเมตริก 209
สถิติไคสแควร์ (Pearson's Chi-square) 211
สถิติไคสแควร์ประเภทการทดสอบสารูปสนิทดี 212
สถิติไคสแควร์ประเภทการทดสอบความเป็นอิสระ 215
การแปลงค่าตัวแปรในโปรแกรม SPSS 226
สรุป 232
ส่วนที่ 4 การวิจัยเชิงคุณภาพ 233
บทที่ 12 การวิจัยเชิงคุณภาพ 235
การวิจัยเชิงคุณภาพ : ความนำ 235
การวิจัยเชิงคุณภาพ : ที่มา 237
การวิจัยเชิงคุณภาพ : ความหมาย 237
การวิจัยเชิงคุณภาพกับงานวิจัยแขนงต่าง ๆ ในสาขาการสื่อสาร 238
การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา 238
การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม 240
ประเภทของการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม 242
ความท้าทายของระเบียบวิธีวิจัยแบบการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม 245
หัวข้อวิจัยสำหรับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม 247
การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม : ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ 248
สรุป 256
บทที่ 13 การสัมภาษณ์ 257
การสัมภาษณ์ : ความหมาย 258
ประเภทของการสัมภาษณ์ 259
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์ 262
การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์ 263
การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์ 264
ข้อเด่นของระเบียบวิธีวิจัยแบบการสัมภาษณ์ 267

ความท้าทายของระเบียบวิธีวิจัยแบบการสัมภาษณ์ 268
ลักษณะงานวิจัยที่เหมาะสมกับการสัมภาษณ์ 270
การสัมภาษณ์ : ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ 271
สรุป 277
บทที่ 14 การสนทนากลุ่ม 279
การสนทนากลุ่ม : ความหมาย 279
ธรรมชาติของการสนทนากลุ่ม 280
การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสนทนากลุ่ม 282
องค์ประกอบกลุ่ม 283
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสนทนากลุ่ม 283
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยผ่านผู้คัดกรอง 286
ข้อพึงระวังสำหรับระเบียบวิธีวิจัยแบบการสนทนากลุ่ม 286
หัวข้อวิจัยที่เหมาะสมกับการใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการสนทนากลุ่ม 289
การสนทนากลุ่ม : ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ 291
สรุป 298
ส่วนที่ 5 การเขียนรายงานการวิจัยและจริยธรรมกับการทำวิจัย 299
บทที่ 15 การเขียนรายงานการวิจัย 301
โครงสร้างรายงานการวิจัย 302
ส่วนที่ 1 บทนำ 302
ส่วนที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม 306
ส่วนที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย 307
การเขียนบทระเบียบวิธีวิจัยสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ 307
การเขียนบทระเบียบวิธีวิจัยสำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณ 309
ส่วนที่ 4 ผลการศึกษา 313
การเขียนรายงานผลการศึกษาเชิงคุณภาพ 313
การเขียนรายงานผลการศึกษาเชิงปริมาณ 314
ส่วนที่ 5 การสรุปและอภิปรายผลการศึกษา 315
ส่วนที่ 6 รายการอ้างอิง 317
สรุป 317
บทที่ 16 จริยธรรมกับการทำวิจัย 319
จริยธรรมกับการทำวิจัย : ความหมาย 319
ประเด็นจริยธรรมกับการวิจัย 322
จริยธรรมในขั้นตอนการวางแผนการวิจัย 322
จริยธรรมในขั้นตอนการเก็บข้อมูลวิจัย 323

จริยธรรมในขั้นตอนการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล 327
การขอความยินยอมเข้าร่วมโครงการ 330
สรุป 331
บรรณานุกรม 333
ประวัติผู้เขียน 339

สารบัญรูป

รูปที่ 4.1	การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น	67
รูปที่ 6.1	รูปโค้งระฆังคว่ำ	116
รูปที่ 6.2	ขอบเขตวิกฤตภายใต้โค้งระฆังคว่ำ	116
รูปที่ 6.3	ค่าวิกฤตภายใต้โค้งระฆังคว่ำ	117
รูปที่ 7.1	ข้อความที่ใช้วัดพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊ก	128
รูปที่ 7.2	ข้อความที่ใช้วัดแนวคิดเรื่องกิจกรรมบนเฟซบุ๊ก	136
รูปที่ 7.3	การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัย	137
รูปที่ 7.4	ตารางการทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัย	139
รูปที่ 7.5	ตารางการทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัย : ปรับลดคำถาม	141
รูปที่ 9.1	โปรแกรม SPSS เมื่อเปิดใช้งาน	160
รูปที่ 9.2	หน้าต่างข้อมูลสำหรับการสร้างไฟล์ใหม่	160
รูปที่ 9.3	หน้าต่างตัวแปรสำหรับการสร้างไฟล์ใหม่	161
รูปที่ 9.4	แสดงจุดเลือกระหว่างหน้าต่างข้อมูลและหน้าต่างตัวแปร	161
รูปที่ 9.5	ตัวอย่างแบบสอบถามที่มีค่าตัวแปรกำหนดไว้และมีค่าคำตอบบันทึกไว้	164
รูปที่ 9.6	หน้าต่างตัวแปรและการใช้งานช่อง Values	167
รูปที่ 9.7	หน้าต่างข้อมูล (Data view)	169
รูปที่ 9.8	หน้าจอแสดงผล หรือ Output	169
รูปที่ 9.9	หน้าจอแสดงคำสั่งและผลการคำนวณ	170
รูปที่ 9.10	คำสั่ง Frequencies และตัวเลือก Statistics	173
รูปที่ 9.11	คำสั่ง Frequencies และตัวเลือก Charts	173
รูปที่ 9.12	ตารางแสดงผลจากคำสั่ง Frequencies และตัวเลือก Statistics	174
รูปที่ 9.13	ตารางแสดงความถี่ของตัวแปร TV	175
รูปที่ 9.14	แผนภาพแสดงกราฟ Histogram ของตัวแปร TV	175
รูปที่ 9.15	แสดงคำสั่งการหาค่าผิดปกติ	177
รูปที่ 9.16	แสดงผลจากคำสั่ง Descriptives	177
รูปที่ 9.17	แสดงตัวแปร Ztv	178
รูปที่ 9.18	แสดงค่า Z-score ของตัวแปร TV	178
รูปที่ 9.19	แสดงความถี่ของตัวแปร Ztv	179
รูปที่ 9.20	แสดงคำสั่งการแปลงค่าตัวแปร age	181
รูปที่ 9.21	แสดงตัวแปร age	182
รูปที่ 9.22	แสดงผลคำนวณอายุของตัวแปร age	182

รูปที่ 10.1 การทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 1 กลุ่ม 189
รูปที่ 10.2 ตารางแสดงผลการทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 1 กลุ่ม 189
รูปที่ 10.3 การทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่สัมพันธ์กัน 192
รูปที่ 10.4 ตารางแสดงผลการทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่สัมพันธ์กัน 193
รูปที่ 10.5 การทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มเป็นอิสระจากกัน 196
รูปที่ 10.6 ตารางแสดงผลการทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มเป็นอิสระจากกัน 196
รูปที่ 10.7 การทดสอบสถิติสหสัมพันธ์อย่างง่าย 204
รูปที่ 10.8 ตารางแสดงผลการทดสอบสถิติสหสัมพันธ์อย่างง่าย 205
รูปที่ 11.1 ตารางแสดงการจัดข้อมูลลงตารางไคสแควร์ประเภท 2 คูณ 2 215
รูปที่ 11.2 ตารางแสดงการจัดข้อมูลลงตารางไคสแควร์ประเภท 2 คูณ 3 216
รูปที่ 11.3 การทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ 218
รูปที่ 11.4 การทดสอบสถิติไคสแควร์และการคำนวณ Exact Tests 220
รูปที่ 11.5 การทดสอบสถิติไคสแควร์และการเลือก Cells 221
รูปที่ 11.6 การทดสอบสถิติไคสแควร์และการเลือก Percentages: Row 221
รูปที่ 11.7 การทดสอบสถิติไคสแควร์และการเลือก Percentages: Column 222
รูปที่ 11.8 การทดสอบสถิติไคสแควร์และการเลือก Percentages: Total 222
รูปที่ 11.9 การทดสอบสถิติไคสแควร์ : ตารางสรุปคู่ตัวแปร 223
รูปที่ 11.10 การทดสอบสถิติไคสแควร์ 223
รูปที่ 11.11 การคำนวณอายุจากปีเกิด 227
รูปที่ 11.12 แสดงตัวแปรใหม่ Newage ในหน้าต่างตัวแปร 228
รูปที่ 11.13 แสดงตัวแปรใหม่ Newage ในหน้าต่างข้อมูล 228
รูปที่ 11.14 ตารางแสดงความถี่ตัวแปร TVviewing 229
รูปที่ 11.15 การสร้างตัวแปรใหม่ด้วยวิธี Recode into Different Variables 231
รูปที่ 11.16 การกำหนดค่าให้แก่ตัวแปรใหม่ TVgroup 232

สารบัญตาราง

ตารางที่ 4.1	ตารางหมายเลขสุ่มจากโปรแกรม Random number generator	64
ตารางที่ 4.2	ระดับความเชื่อมั่นและค่า Z	77
ตารางที่ 4.3	แสดงขนาดตัวอย่างในกรณีทราบขนาดของประชากร โดย Robert V. Krejcie & Daryle W. Morgan	81
ตารางที่ 4.4	แสดงขนาดตัวอย่างในกรณีทราบขนาดของประชากร โดย Taro Yamane	83
ตารางที่ 14.1	ตารางวางแผนงาน	293
ตารางที่ 14.2	ตารางปฏิบัติการและงบประมาณ	294